

Zij kunnen blijven!

Monumentale bomen behouden met op maat gemaakt bewateringssysteem

Door het herstellen van onder andere de oude beeklopen wil de gemeente Assen een aantrekkelijke omgeving creëren voor haar inwoners en toeristen. De Nijlandsloop op het terrein van GGZ Drenthe was als een van de laatste aan de beurt. Drie monumentale bomen en één waardevolle boom dreigden hierdoor echter van hun watervoorziening te worden afgesneden. Boom-KCB bedacht een mooie oplossing.

Auteur: Sylvia de Witt

De gemeente Assen heeft een toekomstvisie ontwikkeld op het gebied van wonen, werken, vrije tijd en natuur. Dit plan heet de FlorijnAs en een belangrijk onderdeel hiervan is het project Assen aan de Aa, dat aansluiting zoekt bij het Nationaal Park de Drentsche Aa, ten oosten van de stad. Het is de bedoeling dat men via wandel- en fietspaden vanuit de stad gemakkelijker in het Nationaal Park kan komen. Hiertoe worden de oude beekjes, die van Assen naar de Drentsche Aa stromen, weer zichtbaar gemaakt in het landschap. Door het herstellen van de oude lopen van deze beken hoopt Assen zijn inwoners en ook toeristen een aantrekkelijke omgeving te bieden om te wandelen en te fietsen.

‘We hebben het over het Anreper Diep, het Deurzer Diep en het Andersche Diep’, verduidelijkt Johan Wessel, adviseur groen bij de gemeente Assen. ‘En iets verderop het Witter Diep. Daar gaan we met het waterschap mee aan de gang. Ook de Stadsbroekloop hebben we deels weer zichtbaar en watervoerend gemaakt. De Bosbeek is een van de laatste beken die aan de beurt zijn en die ook echt de stad in gaan.’

De Bosbeek ontspringt bij de Hertenkamp, gaat langs de Port-Natalweg, waar nu een sloot is, en komt vervolgens via een buizenstelsel onder het spoor door in de Nijlandsloop. In de nieuwe situatie gaat de beek vanuit het Asserbos via een nieuw te graven beek over het terrein van het Wilhelminaziekenhuis en dan via buizen onder de rondweg en het spoor door naar de vijver op het GGZ-terrein.

‘We proberen hem dus weer zichtbaar te maken’, zegt Wessel. ‘Alleen kan dat niet overal meer op de oorspronkelijke ligging.’ Hij wijst op een paar flats

die langs de Berkenstraat staan. ‘De originele beek liep pal onder de flats en onder de spoorlijn door. Nu gaat hij daar met een grote boog omheen en dan onder het spoor door. Deels ligt er een nieuw tracé dat door de vijver gaat.’

Niveau beek lager dan niveau vijver

Het in oude luister herstellen van de Bosbeek en de Nijlandsloop op het GGZ-terrein is een geweldig streven, maar dit zou ten koste kunnen gaan van drie monumentale bomen (twee essen en een zilversdoorn) en nog een zilversdoorn (een waardevolle boom), die ‘s zomers voor hun watervoorziening afhankelijk zijn van de vijver.

‘Volgens het gemeentelijk beleid wordt een boom in de stad monumentaal genoemd als hij ouder is dan zestig jaar’, vertelt Wessel. ‘Er wordt gekeken naar onder meer leeftijd, diameter en standplaats. De boom is door zijn leeftijd en verschijning beeldbepalend voor het karakter van de omgeving en onvervangbaar. Een boom ouder dan veertig jaar met een goede levensverwachting is een waardevolle boom.’

Het niveau van de beek komt echter ruim een meter lager te liggen dan dat van de vijver. De wortels van de bomen liepen eerst helemaal tot aan de vijverrand; daar gaat het waterpeil nu dus een meter naar beneden. Dit hoogteverschil wordt opgevangen door een talud met een breedte van ongeveer zes meter. Deze afstand moet door de wortels worden overbrugd om het nieuwe waterpeil te bereiken. Bij ideale omstandigheden – voldoende neerslag tijdens de komende groeiseizoenen – kunnen de wortels ook op natuurlijke wijze naar het water in de beek groeien. Maar als de komende groeiseizoenen droog zijn, is ernstige droogstress te voorzien, met conditionele ach-

teruitgang en zelfs afsterven van de bomen tot gevolg.

In dubio

Toen dit plan in 2016 in de publiciteit kwam, zijn er informatieavonden georganiseerd en ging Wessel met collega’s en omwonenden langs het hele tracé. Ze kwamen dus ook langs deze bomen. ‘Toen hebben we aangegeven dat we nog in dubio stonden: wat zouden we doen met deze bomen? Simpelweg omzagen omdat we de overlevingskansen klein achten, of laten staan en het op zijn beloop laten? Dat waren geen opties. Door ons bomenbeleid zijn we verplicht om te proberen deze bomen te behouden.’

Boom-KCB werd ingeschakeld. Allereerst werd een bomeneffectanalyse gemaakt, waarin de knelpunten beschreven werden. Ook werden er aanbevelingen aangedragen om de bomen te kunnen behouden. ‘Na overleg met de gemeente werd op basis van de bevindingen een uitgebreid bomenbeschermingsplan opgesteld’, vertelt Jan-Bouke Sijtsma van Boom-KCB. ‘Onderdelen daarvan zijn het plaatsen van hekwerken om de groeiplaatsen af te schermen en het houden van toezicht tijdens werkzaamheden nabij bomen.’

Wessel: ‘Het gaat hoofdzakelijk om de twee zilversdoorns aan de kant van de Lindelaan en twee essen aan de andere kant van het water. Daarnaast worden er nog rijen lindes en Amerikaanse eiken, enkele berken en een treurwilg in de boombescherming meegenomen. De conditie van de wilg was al verminderd; die is gekandelaberd om te proberen hem te behouden.’

Drainagebuizen

Boom-KCB bedacht het plan om het te overbrug-

Johan Wessel van de gemeente Assen.

Bart Veldman en Jan-Bouke Sijtsma van Boom-KCB.

De twee monumentale Essen in Assen.

gen talud te bevloeien door middel van drainagebuizen, zodat de wortels van de bomen versneld naar de nieuwe waterloop kunnen groeien.

Sijtsma legt uit hoe ze te werk gingen: 'Twee jaar geleden begonnen we met de vochtmonitoring en het meten van peilbuizen om de nulsituatie goed in beeld te krijgen. Het waterpeil zakt binnen een week naar beneden. Het te overbruggen talud is zo'n zes meter breed; dat kunnen de bomen niet snel genoeg overbruggen. Wortels kunnen per jaar maximaal enkele meters in de lengte groeien, dus is er vochttekort te verwachten. De veranderingen in de bodemvochtshouding kunnen we nu met de waarden van voorgaande jaren vergelijken, zodat we tijdig gericht water kunnen geven. Daarnaast zijn langs de bomen, evenwijdig aan elkaar, zes drainageribbelbuizen neergelegd, tot veertig centimeter diep onder de grond. Hierin kan per drain ruim 350 liter water worden gebufferd en afgegeven aan de omgeving.'

Dit is de eerste keer dat Boom-KCB een dergelijk

project uitvoert. Vochtmonitoring en gerichte waterafgifte doet het bedrijf wel vaker, maar dit is een nieuwe toepassing. Met bodemvochtsensoren wordt de vochtigheid tussen de drains gemonitord. Hiermee kan worden aangegeven wanneer en in welke buizen water gegeven moet worden. Sijsma: 'Het watergeven wordt door de gemeente zelf uitgevoerd. Daarmee kan de bodemvochtigheid over de hele breedte van het talud gestuurd worden. Zo proberen we om de omstandigheden optimaal te houden, zodat de wortels snel in de richting van de nieuwe waterloop kunnen groeien.'

Zijn collega Bart Veldman vult hem aan: 'We meten de grondwaterstand en ook de bodemvochtigheid. Dat houden we gemiddeld twee maal per week bij tijdens het gehele groeiseizoen, en waarschijnlijk ook de komende groeiseizoenen.'

Goed communiceren met omwonenden

Op een later tijdstip komt er nog een wandelpad langs de bomen. Het is de bedoeling dat dit project voor het herstel van de Bosbeek en de

Nijlandsliep nog voor de bouwvak gereed is. Tegelijkertijd met dit project is de gemeente langs de straat ook met de riolering bezig. Er bleek een boom in de weg te staan, die gerooid is, volgens Wessel. 'Dan krijg je direct de hele buurt over je heen. Daarom wordt er goed met de buurt gecommuniceerd over wat er precies gaat gebeuren. Ook over het kandelaberen van die wilg; dat was in eerste instantie niet gepland. Je kunt nooit iedereen inlichten, maar we proberen het wel zo goed mogelijk te doen. Wij hebben die lijst met monumentale bomen ook niet voor niets, natuurlijk. Er moet echt een groot maatschappelijk belang zijn, willen we die bomen kappen. Met deze voorzieningen gaan we er in ieder geval van uit dat ze overleefd blijven.'

Wortelbundels richting vijver

Sijtsma: 'Het is voor ons vrij uniek dat we dit bij deze bomen mogen uitvoeren. Met de buizen kunnen we de bomen 's zomers heel gericht per strook water geven, en proberen om de wortels versneld in de richting van de nieuwe beekloop te sturen. In de winter wordt de vochtvoorraad in de bodem op peil gebracht; in de loop van de zomer droogt dat steeds meer uit. De bomen werden afhankelijker van de oude vijverwaterstand, maar die vijver is nu weg. Bij deze bomen zie je dat er dikke wortelbundels tot aan de vijverrand zijn gegroeid; die hadden geen last van vochttekort. Bomen passen zich aan de situatie aan. Dat gebeurt nu ook en wij proberen ze daarbij te helpen.'

De adviseur groen van de gemeente Assen ziet het positief in. 'We moeten afwachten, maar ik heb er vertrouwen in dat het goed komt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7646